

# ОСКАР УАЙЛД РИБАРЯТ И НЕГОВАТА ДУША

Превод от английски: Вера Стоименова, —

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Всяка вечер младият рибар влизаше навътре в морето и хвърляше мрежите си във водата.

Когато вятърът духаше от брега, той не улавяше нищо или съвсем малко, защото това беше лош, чернокрил вятър, и яростни вълни се надигаха насреща му. Но когато вятърът духаше към брега, рибата излизаше от дълбините и се заплиташе в дупките на мрежата му. Той я занасяше на пазара и там я продаваше.

Всяка вечер рибарят влизаше навътре в морето, а веднъж мрежата му беше така пълна, че едва можа да я изтегли в лодката. Той се засмя и си каза:

„Навярно съм уловил всичката риба, която плува, или съм впримчил някое чудовище за чудо и приказ, или някоя страхотия, която Великата кралица би пожелала да види.“ — И като напъна силите си, той затегли грубите въжета, докато дългите вени на ръцете му се издуха като линии от син емайл върху бронзова ваза. Той теглеше тънките въжета и все по-близо и по-близо идваше кръгът от плоски коркове, докато най-сетне мрежата се издигна над водата.

Но в нея нямаше никаква риба, нито пък някое чудовище или ужасяващо същество, а само една малка, заспала русалка. Нейната коса беше като мокро златно руно и всеки отделен косъм като нишка от чисто злато в стъклена чаша. Нейното тяло беше бяло като слонова кост, от сребро и седеф беше опашката ѝ, обвита със зелени морски водорасли. Ушите ѝ бяха като морски раковини, а устните ѝ — същински морски корали. Студените вълни заливаха студените ѝ гърди и солта блестеше върху клепките ѝ.

Тя беше толкова красива, че когато младият рибар я видя, ахна от изумление, протегна ръка и придърпа мрежата до себе си и като се наведе над борда, взе русалката в прегръдките си. Но щом я докосна, тя извика като изплашена чайка и се събуди, погледна го ужасена със своите бледоморави аметистови очи и се опита да се отскубне. Но той я държеше така здраво притисната, та не се страхуваше, че ще си отиде.

И когато русалката разбра, че няма да може да избяга от него, разплака се и каза:

— Моля ти се, пусни ме, защото аз съм единствена дъщеря на царя, а моят баща е стар и самотен.

Но младият рибар отвърна:

— Няма да те пусна, ако преди това не обещаеш, че когато те повикам, ще идваш и ще ми пееш, защото рибата обича да слуша песните на морските хора и моите мрежи ще бъдат винаги пълни.

— Заклевах ли се, че ще ме пуснеш, ако ти обещаю това? — извика русалката.

— Заклевам се, че ще те пусна! — отвърна младият рибар.

И тя му обеща това, което той искаше, и се закле с клетвата на морските хора.

Тогава той отпусна ръцете си, които я притискаха, и тя потъна във водата, разтреперена от непонятен страх.

Всяка вечер младият рибар навлизаше навътре в морето и извикваше русалката, а тя се показваше от водата и му пееше. И докато тя пееше, всички риби-тон излизаха от дълбините, за да я слушат, а младият рибар хвърляше мрежите си и едни ловеше, а други пронизваше с копието си. И когато лодката се напълваше, русалката му се усмихваше и се гмурваше във водата. Но нито веднъж тя не се доближи до него, за да я докосне. Често той я викаше и я молеше, но тя не се съгласяваше и когато той се опитваше да я хване, тя се потапяше дълбоко във водата, както само тюлените могат да се потопяват, и повече не я виждаше този ден.

И с всеки изминат ден гласът ѝ ставаше все по-сладък за неговите уши. Така сладък беше нейният глас, че рибарят забрави своите мрежи и своите хитрини и вече не се грижеше за работата си. С яркочервени перки и с изпъкнали златни очи рибите-тон преминаваха на цели пасажи, но той не ги забелязваше. Неговото копие лежеше неизползвано настрани, а кошниците от плетена тръстика бяха празни. С отворена уста и очи, замъглени от удивление, той седеше без работа в лодката и слушаше, слушаше, докато морските мъгли пропълзяваха край него и скитницата луна посребряваше мургавите му крака.

И една вечер той извика русалката и ѝ каза:

— Малка русалке, малка русалке, аз те обичам. Вземи ме за свой жених, защото те обичам.

Но русалката поклати глава.

— Ти имаш човешка душа — отвърна тя. — Само ако пропъдиш душата си, тогава бих могла да те обичам.

И младият рибар си каза: „Каква полза имам от душата си? Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам. Наистина, трябва

да я пропъдя и ще стана най-щастливият човек!“ И от устата му се изтръгна радостен вик и като се изправи в изрисуваната лодка, той протегна ръце към русалката.

— Ще пропъдя душата си — извика той — и ти ще бъдеш моя невеста, а аз ще бъда твой жених. И в дълбините на морето ще живеем и всичко това, за което ми пееше, тогава ще ми покажеш, и всичко, което желаш, ще правя и ние няма никога да се разделим.

А малката русалка се засмя от удоволствие и закри лицето си с ръце.

— Но как да пропъдя душата си? — извика младият рибар. — Каж ми какво да направя и то веднага ще бъде сторено.

— Уви! Не зная! — отвърна малката русалка. — Морските хора нямат души. — И тя го погледна тъжно и изчезна в дълбините.

И младият рибар отиде на пазарището в града и вървеше бавно с наведена глава като човек, изпълнен с голяма скръб.

И когато търговците го видяха, че идва, те си зашушукаха, а един го пресрещна, извика го по име и му рече:

— Какво имаш за продан?

— Ще ти продам душата си — отвърна рибарят. — Моля ти се, купи я, защото ми е омръзнала. За какво ми е душата? Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам.

Но търговците му се присмяха и казаха:

— За какво ни е човешка душа? Тя не струва пукната пара. Продай ни тялото си в робство и ние ще те облечем в морскосиньо, ще ти сложим пръстен върху пръста и ще те направим любимец на Великата кралица. Но не говори за душата, защото за нас тя е нищо и няма никаква стойност.

И младият рибар отново се върна край морето и се замисли какво да прави.

Към пладне рибарят си спомни за един свой другар, който събираше морски водорасли. Той му бе разказвал за една млада магьосница, която живеела в една пещера на носа на залива и била много изкусна в магиите си. И той стана и се затича, и толкова голямо беше желанието му да се отърве от душата си, че облак прах се дигаше подире му, когато тичаше по пясъка на брега.

По сърбежа на дланта си младата магьосница узна за неговото идване, засмя се и разпусна червените си коси. С червената коса, която

я обгръщаше, тя застана пред входа на пещерата и в ръката си държеше клонче от цъфнал див бучениш.

— Какво ти липсва? Какво ти липсва? — извика тя, когато той дойде задъхан по стръмнината и се поклони. — Риба за мрежата ти при насрещен вятър? Аз имам една малка тръстикова свирка и когато свирна с нея, кефалите идват към залива. Но тя има цена, прекрасни момко, тя има цена. Какво ти липсва? Какво ти липсва? Буря да потопи корабите и да изхвърли сандъците с несметни съкровища на брега? Аз имам власт над повече бури от вятъра и със сито и ведро вода мога да изпратя големите галери на дъното на морето. Но аз имам цена, прекрасни момко, аз имам цена. Какво ти липсва? Какво ти липсва? Аз знам едно цвете, което расте в долината и никой освен мене не знае за него. То има пурпурни листа и звезда в сърцевината си, а неговият сок е бял като мляко. Ако само докоснеш с това цвете твърдите устни на кралицата, тя ще дойде с тебе и накрай света. И това има своята цена, прекрасни момко, това има своята цена. Какво ти липсва? Какво ти липсва? Аз мога да счукам жаба в хаван и да направя питие, разбъркано с мъртва ръка. Напръскай с течността твоя враг, докато спи, и той ще се превърне в черна усойница и неговата рождена майка ще го убие. С колело мога да смъкна луната от небето и в един кристал мога да ти покажа смъртта. Какво ти липсва? Какво ти липсва? Каж ми твоето желание и аз ще го изпълня. Но ти ще трябва да ми го заплатиш, прекрасни момко, ти ще трябва да ми го заплатиш!

— Моето желание е много скромно — каза младият рибар. Толкова е скромно, че търговците ми се присмяха и отказаха да го купят. Затова съм дошъл при тебе, макар хората да казват, че си зла, и каквато да е цената, аз ще я заплатя.

— Какво искаш? — попита магьосницата, като се приближи до него.

— Искам да пропъдя душата си — отвърна младият рибар.

Магьосницата пребледня, потрепера и скри лицето си в синьото наметало.

— Прекрасни момко, прекрасни момко — промълви тя, — това, което искаш, е ужасно!

Той тръсна кестенявите си къдрици и се изсмя:

— Моята душа не значи нищо за мене — отвърна той. — Не мога да я видя. Не мога да я докосна. Не я познавам.

— Какво ще ми дадеш, ако ти кажа? — попита магьосницата й го погледна с хубавите си очи.

— Пет златни монети — отвърна той — и моите мрежи, и колибата от плет, където живея, и изрисуваната лодка, с която плавам. Само ми кажи как да се отърва от душата си и аз ще ти дам всичко, което притежавам.

Магьосницата се засмя подигравателно и го удари с клончето бучениш.

— Аз мога да превръщам есенните листа в злато — отвърна тя — и ако пожелае, мога да изтъка бледите лунни лъчи в сребро.

— Какво да ти дам тогава — възкликна рибарят, — щом твоята цена не е нито злато, нито сребро?

Магьосницата поглади косата му със своята тънка, бяла ръка.

— Ти трябва да танцуваш с мене, прекрасни момко — прошепна тя и му се усмихна при тези думи.

— Как, само това ли? — учуди се младият рибар и се изправи.

— Само това — отвърна тя и отново му се усмихна.

— Тогава при залез ще отидем да танцуваме на някое потайно място — съгласи се рибарят — и след като танцуваме, ще ми кажеш това, което искам да знам.

Магьосницата поклати глава.

— При пълнолуние, при пълнолуние — промърмори тя. После се огледа и послуша. Не се чуваше никакъв друг шум освен шума на вълната, която долу гризеше гладките камъчета. Тогава магьосницата протегна ръка, привлече рибаря към себе си и доближи сухите си устни до ухото му.

— Тази нощ ти трябва да дойдеш навръх планината — прошепна тя. — Застани под клоните на габъра и ме чакай. Ако едно черно куче изтича насреща ти, удари го с върбова пръчка и то ще се махне. Ако ти се обади един бухал, не му отвръщай. Когато настъпи пълнолуние, аз ще бъда с тебе и ние ще танцуваме на тревата.

— Но ще се закълнеш ли, че ще ми кажеш как да пропъдя душата си? — запита я рибарят.

Магьосницата пристъпи напред в слънчевата светлина и вятърът зашумоля в червената й коса.

— Заклевам се в копитата на козелата! — отвърна тя.

— Ти си най-добрата магьосница! — извика младият рибар. — И аз наистина ще танцувам с тебе тази нощ навръх планината. Стига да поискаше, бих ти дал злато или сребро. Но щом като такава е твоята цена, ти ще я получиш, защото тя е съвсем малка. — И той свали шапката си, поклони се дълбоко и изтича към града, изпълнен с голяма радост.

А магьосницата го следеше и когато той се загуби от погледа ѝ, тя влезе в пещерата, взе едно огледало от кутия от кедрово дърво с резба и го сложи на поставка. После изгори върху запалените дървени въглища пред него върбинка и се вгледа във вълмата от пушек. Ала след малко стисна юмруци от яд.

— Той трябва да бъде мой! — промърмори тя. — И аз съм красива като нея!

Вечерта, когато луната изгря, младият рибар се изкачи навръх планината и застана под клоните на габъра. Като щит от излъскан метал кръглото море лежеше в краката му и сенките на рибарските лодки се движеха в малкия залив. Един голям бухал с жълтосернисти очи го извика по име, но той не му отвърна. Едно черно куче се спусна насреща му и заръмжа. Той го удари с върбовата пръчка и то заскимтя и избяга.

В полунощ пристигнаха магьосниците, като летяха във въздуха подобно прилепи.

— Вай! — изкрещяха те, щом кацнаха на земята. — Тук има някой, когото не познаваме! — И те задушиха наоколо, говореха помежду си и си правеха знаци.

Последна дойде младата магьосница с развята от вятъра червена коса. Тя носеше златотъкана дреха, бродирана с паунови очи, а на главата си имаше шапчица от зелено кадифе.

— Къде е той? Къде е той? — развикаха се магьосниците, когато я видяха, ала тя само се усмихна, изтича до габъра, хвана рибаря за ръка, изведе го на лунната светлина и двамата започнаха да танцуват.

Те се въртяха и въртяха, а младата магьосница подскачаше така високо, че той можеше да види яркочервените токчета на обувките ѝ.

— По-бързо! — извика магьосницата и обви ръцете си около врата му, а нейният дъх парна лицето му.

— По-бързо, по-бързо! — викаше тя и земята сякаш се завъртя под краката му, и умът му се помъти. Той чу как магьосницата се смее,

хвана я през кръста и я завъртя лудо около себе си.

Изведнъж в гората излая куче и танцуващите спряха. После магьосниците изпищяха като ястреби и отлетяха. Младата магьосница с червената коса също се опита да избяга, ала рибарят я хвана за китките.

— Няма да те пусна, докато не ми откриеш тайната.

— Каква тайна? — попита магьосницата, боричкаше се като дива котка и хапеше своите покрити с пяна устни.

— Ти знаеш — отвърна той.

Нейните тревистозелени очи се замъглиха от сълзи и тя каза на рибаря:

— Искай от мене всичко друго, само не и това!

Той се засмя и я стисна още по-силно.

И когато разбра, че няма да се откопчи, тя му пошепна:

— И аз съм толкова хубава, колкото дъщерята на морето, и приятна като тези, които живеят в синята вода! — И тя се заумилква в него и приближи лицето си до неговото. Но той я отблъсна начумерено и каза:

— Ако не удържиш на думата си, която ми даде, аз ще те убия като вероломна магьосница.

Тя пребледня като цвета на дивия рошков и потрепера.

— Нека бъде волята ти — промърмори тя. — В края на краищата това е твоята душа, а не моята. Прави с нея, каквото искаш! — И тя извади от пояса си малък нож с дръжка от зелена змийска кожа и му го даде.

— За какво ще ми послужи това? — попита я той учудено.

Тя помълча няколко мига и върху лицето ѝ се изписа ужас. После отметна косата си от челото и като се усмихна странно, каза:

— Това, което хората наричат сянка на тялото, не е сянка на тялото, а е тялото на душата. Застани на морския бряг с гръб към луната и отрежи около краката сянката, която е тяло на твоята душа. Тогава заповядай на душата си да те напусне и тя ще го стори.





Младият рибар потрепера.

— Истина ли е това, което казваш? — прошепна той.

— Истина е и бих искала да не ти го казвам — извика магьосницата и се притисна разридана в коленете му.

Той я отстрани от себе си, остави я в буйната трева и като стигна ръба на склона, затъкна ножа в колана си и започна да слиза.

А душата му, която беше в него, го призоваваше:

— Чуй! Аз живях с тебе през всичките тези години и бях твой слуга. Не ме пропъждай сега, защото какво лошо съм ти сторила?

А младият рибар се изсмя:

— Ти не си ми сторила нищо лошо, ала аз нямам нужда от тебе — отвърна той. — Светът е широк, а има също и рай и ад, и неясният здрачен дом между тях. Върви, където искаш, но не ме безпокой, защото моята любов ме зове.

И неговата душа го умоляваше жалостиво, ала той не й обръщаше внимание и ловко скачаше от скала на скала бързоног като дива коза и най-сетне стигна равнината и жълтия бряг на морето.

С бронзови крака и ръце и строен като статуя, изваяна от елин, той застана на пясъка с гръб към луната и от пяната се протегнаха бели ръце, които го викаха, и от вълните се надигнаха неясни очертания, които му се поклониха. Пред него лежеше сянката му, която беше тялото на неговата душа, а зад него в медноцветния въздух висеше луната.

И душата му каза:

— Ако наистина ти трябва да ме пропъдиш, не ме отпращай без сърце. Светът е жесток, дай ми и сърцето си.

Рибарят поклати глава и се усмихна:

— С какво ще обичам моята любима, ако ти дам сърцето си?

— Моля те, бъди милостив! — каза неговата душа. — Дай ми сърцето си, защото светът е много жесток и аз се страхувам.

— Моето сърце принадлежи на любимата ми — отвърна рибарят, — затова не се бави, а тръгвай!

— А аз не трябва ли също да обичам? — попита душата.

— Отивай си, защото нямам нужда от тебе! — извика младият рибар и като взе малкия нож със зелена змийска кожа, отрязва сянката около краката си, а тя се изправи, застана пред него и го изгледа. Приличаше съвсем на него.

Той се отдръпна назад, затъкна ножа в колана си и го обзе едно чувство на страхопочитание.

— Отивай си — прошепна той — и да не виждам повече лицето ти!

— Не, ние трябва пак да се срещнем — каза душата. Гласът ѝ беше тих като на флейта, а докато говореше, устните ѝ едвам се раздвижваха.

— Как ще ме срещнеш? — извика младият рибар. — Нали няма да ме последваш в дълбините на морето?

— Веднъж в годината аз ще идвам на това място и ще те повиквам — каза душата. — Може би ти ще имаш нужда от мене?

— Каква ли пък нужда ще имам от тебе? — извика младият рибар, — но нека бъде, както казваш. — И той се гмурна във водата и тритоните надуха роговете си, а малката русалка излезе да го посрещне, обви ръце около врата му и го целуна по устата.

А душата стоеше на самотния бряг и ги наблюдаваше. И когато те изчезнаха в дълбините на морето, тя тръгна разплакана над блатата.

И след една година душата дойде на брега на морето и повика младия рибар, а той изплува от дълбините и попита:

— Защо ме викаш?

А душата отвърна:

— Ела по-близо, за да ти разкажа, защото видях чудни неща.

И той се приближи, легна в плитчината, подпря глава на ръката си и се заслуша.

А душата му заразказва:

— Когато те напуснах, аз обърнах лице към изток и тръгнах натам. От изток иде всичко, което е мъдро. Шест дни пътувах и на седмия, когато луната изгря, забелязах в равнината лагерен огън и се отправих към него. Група търговци седяха върху килими около огъня. Камилите им бяха вързани зад тях, а негри слуги опъваха палатки от щавена кожа върху пясъка и правеха висока ограда от бодлива круша.

Когато се приближих, водачът на търговците стана, извади сабята си и ме попита какво търся. Отвърнах, че съм принц в моята страна и че съм избягал от татарите, които са искали да ме направят свой роб.

Един негър ми донесе кобилешко мляко в дървен съд и парче печено агнешко месо.

На разсъмване ние потеглихме. Аз яздех отстрани на водача. В кервана имаше четиридесет камили, а мулетата бяха два пъти по четиридесет на брой.

На четвъртия месец пристигнахме в град Илел и почукахме на градската порта. Тя беше изкована от червен бронз и инкрустирана с морски дракони и дракони, които имат криле. Стражите погледнаха от своите бойници и ни попитаха какво искаме. Преводачът на кервана съобщи, че идваме от остров Сирна с много стока.

Те отвориха портите и щом влязохме, хората наизлизаха от домовете си да ни гледат, а един глашатай тръгна из града, като викаше през раковина. Ние стояхме сред пазарния площад и негрите развързваха вързопите от пъстроцветни платове и отваряха инкрустираните сандъци от явор. И когато изпълниха своите задължения, търговците изложиха чудните си стоки: навосъчени ленени платове от Египет и рисувани ленени платна от страната на етиопите, пурпурни сюнгерии от Тир и сини завеси от Сидон, чаши от

студен кехлибар, изящни съдове от стъкло и чудновати съдове от печена глина.

И на първия ден дойдоха жреците и размениха с нас, на втория ден дойдоха благородниците, а на третия — занаятчиите и робите, защото такъв е обичаят им с всички търговци, които стоят в града.

А ние чакахме новолуние и докато луната намаляваше, аз скучаех и скитах из улиците на града и така стигнах до градината на неговия бог. Между зелените дървета жреците се движеха тихо в своите жълти одежди и върху настилка от черен мрамор се издигаше червен като роза дом, в който живееше богът. Вратите на този дом бяха напръскани с лак и бикове, и пауни бяха изработени върху него от масивно полирано злато. Полегатият покрив беше от морско-зелен порцелан и издадените навън стрехи бяха опасани със звънчета. Когато белите гълъби прелитаха край тях, закачаха с крилцата си звънчетата и те звъняха.

Пред храма имаше басейн с бистра вода и дъно от пъстрожилест оникс. Легнах край него и с бледите си пръсти докоснах широките листа. Един от жреците дойде насреща ми и застана зад мене. На краката си носеше сандали — едната беше от мека змийска кожа, а другата от птичи пера. На главата си имаше митра от черна пръст, украсена със сребърни полумесеци. Седем жълти цвята бяха втъкани в одеждата му и накъдрената му коса беше боядисана синкавобяло.

След малко той проговори и ме попита какво желая. Казах му, че моето желание е да видя бога.

Той наведе глава от учудване и като ме взе за ръка, повдигна ме и ме въведе в храма.

И ето, там нямаше идол, нито някакво изображение, а само едно огледало от кръгъл метал, поставено върху каменен олтар.

И аз попитах жреца:

— Къде е богът?

А той ми отвърна:

— Няма друг бог, а само това огледало, което виждаш, защото това е огледалото на Мъдростта. То отразява всичко, което е на небето и на земята освен лицето на този, който гледа в него. Лицето му не се отразява, така че този, който гледа, да бъде мъдър. Много други огледала има, но те са огледала на Мнението. Това е единственото огледало на Мъдростта. И тези, които притежават това огледало, знаят

всичко и нищо не е скрито за тях. А тези, които не го притежават, нямат мъдрост. Затова то е богът и ние му се кланяме.

И аз погледнах в огледалото и беше точно така, както ми каза жреецът.

И аз сторих нещо необикновено, но какво сторих, няма значение, защото в една долина на един ден път отгук аз скрих огледалото на Мъдростта. Позволи ми да вляза отново в теб и да стана твой слуга и ти ще бъдеш по-мъдър от всички мъдреци и Мъдростта ще бъде твоя. Позволи ми да вляза в тебе и никой няма да бъде така мъдър като тебе.

Но младият рибар се изсмя:

— Любовта е по-хубава от Мъдростта — извика той, — а малката русалка ме обича.

— Не, няма нищо по-хубаво от Мъдростта — каза душата.

— Любовта е по-хубава! — отвърна младият рибар и се гмурна в дълбините, а душата тръгна разплакана над блатата.

И като мина втората година, душата дойде на морския бряг и повика младия рибар, а той изплува от дълбините и попита:

— Защо ме викаш?

А душата отвърна:

— Ела по-близо, за да ти разправа какви чудни неща съм видяла.

И той се приближи, легна в плитчината, подпря глава върху ръката си и се заслуша.

И душата му заразказва:

— Когато те напуснах, аз обърнах лице към юг и тръгнах натам. От юг идва всичко, което е безценно. Шест дни пътувах по широките пътища, които водят към град Аштър, по прашните червени пътища, по които поклонниците обикновено вървят, вървах и аз и на сутринта на седмия ден повдигнах очи и ето — градът лежеше в краката ми, защото той е разположен в една долина.

Девет порти има този град и пред всяка порта стри бронзов кон, който цвили, когато бедуините слизат от планините. Стените са облицовани с мед и наблюдателните кули са покрити с пиринч. Във всяка кула стои по един стрелец с лък в ръка. При изгрев слънце той удря със стрела в един гонг, а на залез надува рог.

Когато поисках да вляза, стражите ме спряха и ме попитаха кой съм. Отвърнах им, че съм дервиш, тръгнал за Мека. Те се учудиха и ме поканиха да вляза.

Вътре е като в базар. Наистина ти трябваше да бъдеш с мене. По тесните улички като големи весели пеперуди трептят книжни фенери. Когато вятърът духа над покривите, те се издигат и спускат като цветни водни мехурчета. На копринени килимчета пред дюкяните седят търговците. Те имат прави черни бради и техните тюрбани са покрити със златни пайети. Дълги броеници от кехлибар и костилки от праскови, покрити с резба, се плъзгат между спокойните им пръсти. Някои от тях продават ароматен сок и валерианова трева, редки парфюми от островите на Индийското море и гъсто масло от червени рози, смирна и заострени като нокти карамфилчета. Когато някой се спре да говори с тях, те хвърлят щипка тамян върху мангал с дървени въглища и въздухът се изпълва със сладка миризма.

Наистина ти трябваше да бъдеш с мене. С големи черни мехове на рамо продавачите на вино си проправят път през навалищата. Много от тях продават вино от Шираз, което е сладко като мед. Те го поднасят в метални чашки и го наръсват с розови листенца. На пазара стоят продавачите на плодове и предлагат всички видове плодове; узрели смокини с омекнала пурпурна сърцевина, пъпеши, които миришат на мускус, жълти като топаз, особен вид лимони и райски ябълки, и чепки бяло грозде, кръгли червенозлатисти портокали, зелено-златисти овални лимони. Не можеш да си представиш колко странни са тия хора. Когато са радостни, отиват при продавачите на птици, купуват си птица в клетка и я пускат на свобода, за да стане радостта им по-голяма, а когато са тъжни, шибат се с тръни, та да не намалее скръбта им.

Наистина ти трябваше да бъдеш с мене. На празника по случай новолунието младият император излезе от двореца си и отиде в джамията да се моли. Неговата коса и брада бяха боядисани с розови листа, а бузите му бяха напудрени със ситен златен прашец. Стъпалата на краката му и дланите на ръцете му бяха боядисани ярко жълти.

При изгрев слънце той излезе от двореца в одежда от сребро, а на залез се върна в дреха от злато. Хората се хвърляха на земята и криеха лицата си, но аз не сторих така. Стоях край сергията на един продавач на фурми и чаках. Когато императорът ме видя, той повдигна своите боядисани вежди и спря. Стоях съвсем спокоен и не му се поклоних. Хората се учудваха на моята дързост и ме съветваха да избягам от града. Ала аз не им обърнах внимание.

През нощта лежах на възглавницата в чайната, която се намира на улицата ма нарoвете, когато стражите на императора влязоха и ме поведоха към двореца. Вътре те затваряха всяка врата зад мене и слагаха верига на нея.

Когато прекосях двора, две забулени жени погледнаха от един балкон и ме проклеха. Стражите забързаха и задният край на копията им кънтеше по излъскания под. Те отвориха вратата от обработена слонова кост и аз се намерих в градина на седем тераси. Тя беше засадена с лалета, огромни маргарити и сребристо поръсени алоета.

В дъното на градината се издигаше малък павилион.

Началникът на стражите ми даде знак да вляза в павилиона. Аз пристъпих, без да треперя и като дръпнах тежката завеса, влязох вътре.

Младият император лежеше изтегнат върху диван от боядисани лъвски кожи и един исландски сокол беше кацнал на китката му. Зад него, гол до кръста, стоеше нубиец с пиринчен шлем и тежки обеци на продупчените си уши. На масата до дивана имаше голям ятаган от стомана.

Когато императорът ме видя, намръщи се и ме попита:

— Как е твоето име? Не знаеш ли, че аз съм императорът на този град?

Ала аз не отговорих.

Той посочи с пръст ятагана и нубиецът го взе, втурна се напред и ме удари със страшна сила. Острието изсвири през мене, но не ме нарани. Нубиецът падна и се просна на пода, а когато стана, зъбите му тракаха от ужас и той се скри зад дивана.

Императорът скочи на крака и като взе копие от една стойка за оръжия, хвърли го срещу мене. Аз го хванах във въздуха и счупих дръжката на две. Той изстреля към мен стрела, но аз вдигнах ръце и тя спря по средата на пътя си. Тогава той извади кинжала си от белия кожен колан и преряза гърлото на нубиеца, за да не издаде робът неговия позор.

Когато нубиецът издъхна, императорът се обърна към мене и като обърса блясналата пот от челото си с везана кърпичка от пурпурна коприна, той ме попита:

— Ти пророк ли си, та аз не мога да те нараня? Моля те, напусни тази нощ моя град, защото докато си тук, аз не съм негов господар!

А аз му отвърнах:

— Ще си отида, ако ми дадеш половината от богатствата си. Дай ми половината от богатствата си и аз ще си отида.

В двореца има една зала с осем стени от червен порфир и таван от пиринчени плочки, от които висят лампи. Императорът докосна една от стените, тя се отвори и ние минахме по коридор, осветен от много факли. От всяка страна в нишите стояха големи делви за вино, пълни със сребърни монети. Когато стигнахме до средата на коридора, императорът изрече думата, която не бива да се изрича, и гранитната врата се отвори широко посредством тайна пружина и той закри с ръце очите си, за да не се заслепят.

Няма да повярваш какво чудно място беше това. Там имаше огромни костенурчени черупки, пълни с бисери, и огромни издълбани лунни камъни, пълни с червени рубини. Златото беше насипано в ковчежета от слонска кожа, а златният прах — в кожени торби. Имаше опали и сапфири — едните в чаши от кристал, а другите в чаши от нефрит. Кръгли зелени изумруди бяха наредени по големина върху тънки блюда от слонова кост, а в единия ъгъл имаше копринени торби, напълнени някои с тюркоази, а други с берили. Роговете от слонова кост бяха отрупани с пурпурни аметисти, а пиринчените рогове с други скъпоценни камъни. Колоните на залата бяха от кедър, накичени с нанизани от жълти сапфири. В плоските кръгли щитове имаше александрийски камъни, оцветени едновременно като вино и като трева. И все пак аз ти споменавам само една десета част от това, което имаше там.

И когато императорът дръпна ръцете си от лицето, той ми каза:

— Това е моята хазна и половината е твое, както ти обещах. И ще ти дам камили и водачи за камилите и те ще изпълнят твоите заповеди, и ще занесат твоя дял от съкровищата, в която част на света пожелаеш. И това ще бъде извършено тази нощ, защото не искам слънцето, което е мой баща, да види, че в града ми има човек, когото не мога да убия.

Ала аз му отговорих:

— Златото, което е тук, е твое, и среброто също е твое, и твои са скъпоценните камъни и всички скъпи неща. Ала аз нямам нужда от тях. Нито пък ще взема от тебе каквото и да е освен този малък пръстен, който носиш на пръста на ръката си.

А императорът се намръщи.



— Това е прост оловен камък — възкликна той — и няма никаква стойност. Затова вземи половината от съкровищата и напусни града ми.

— Не — отвърнах аз, — няма да взема нищо друго освен оловния пръстен, защото аз зная какво е написано от вътрешната му страна и за какво служи.

И императорът се разтрепера и се замоли:

— Вземи всичките съкровища и напусни моя град! Моята половина ще бъде твоя също.

И аз сторих нещо странно, но това, което сторих, няма значение, защото в една пещера, която е на един ден път от онова място, аз скрих пръстена на Богатството. Само един ден път е до онова място и той те чака да идеш. Този, който притежава този пръстен, е по-богат от всички царе на света. Затова ела и го вземи и богатствата на света ще бъдат твои.

Ала младият рибар се изсмя:

— Любовта е по-хубава от Богатството — извика той, — а малката русалка ме обича.

— Не, няма нищо по-хубаво от Богатството — каза душата.

— Любовта е по-хубава — отвърна младият рибар и се гмурна в дълбините, а душата си тръгна разплакана над блатата.

И като измина третата година, душата дойде на брега на морето и повика младия рибар, и той излезе от дълбините, и попита:

— Защо ме викаш?

А душата отвърна:

— Ела по-близо, за да мога да говоря с теб, защото аз видях чудни неща!

Рибарят се приближи и легна в плитчината, подпря глава на ръката си и се заслуша.

И душата заразказва:

— В хана край реката на един град седях с моряци, които пиеха от два вида на цвят вина и ядяха хляб, направен от ечемик, и малки солени рибки, поднесени с оцет и дафинови листа, и както седяхме и се веселяхме, при нас влезе един старец. В ръцете си носеше кожен килим и лютна с два кехлибарени рога.

И щом постла килима на пода, удари с паче перце по струните на своята лютна и едно момиче със забулено лице дотича и започна да

танцува пред нас. Нейното лице беше забулено с прозрачен воал, ала краката ѝ бяха боси. Боси бяха краката ѝ и те се движеха по килима като малки, бели гълъби. Никога не съм виждал нещо по-прекрасно, а градът, в който тя танцува, е само на един ден път оттук.

Младият рибар чу думите на своята душа и се досети, че малката русалка няма крака и не може да танцува. И един силен копнеж го изпълни, и той си каза: „Само един ден път е до там и аз мога да се върна при моята любима!“ — И той се засмя, стана от плитчината и тръгна към брега.

И когато стигна до сухия бряг, той се засмя отново и протегна ръце към душата си. А душата му нададе силен радостен вик, изтича да го пресрещне и влезе в него. Тогава младият рибар видя пред себе си върху пясъка сянката на тялото, която е тялото на душата. А душата му каза:

— Нека не се бавим, а да се махаме оттука, защото морските богове са завистливи и имат чудовища, които изпълняват заповедите им.

И те забързаха и през цялата нощ пътуваха под луната и през целия следващ ден пътуваха под слънцето, а вечерта пристигнаха в един град. И младият рибар попита душата си:

— Това ли е градът, където танцува тази, за която ми говори?

А душата му отвърна:

— Не е този град, друг е. Въпреки това нека влезем.

И те влязоха, и тръгнаха по улиците, и когато минаваха по улицата на златарите, младият рибар видя прекрасна сребърна чаша, изложена на една сергия. И неговата душа му каза:

— Вземи тази сребърна чаша и я скрий!

И той взе чашата и я скри в гънките на наметалото си, а после побързаха да напуснат града и след като извървяха около една левга, младият рибар се намръщи, захвърли чашата и рече на душата си:

— Защо ме накара да взема тази чаша и да я скрия? Нали това е лоша постъпка?

Ала неговата душа му отвърна:

— Успокой се! Успокой се!

И вечерта на втория ден те пристигнаха в друг град и младият рибар попита душата си:

— Това ли е градът, в който танцува тази, за която ми говори?

— Не е този град, друг е. Въпреки това нека влезем.

Така те влязоха и минаха по улиците, и когато минаваха по улицата на продавачите на сандали, младият рибар видя едно дете да стои край съд с вода. А душата му каза:

— Удари това дете!

Тогава той заудря детето, докато то се разплака, и след като стори това, побързаха да излязат от града. И след като бяха изминали една левга, младият рибар се разгневи и рече на душата си:

— Защо ме накара да ударя детето? Нали това е лоша постъпка?

Ала неговата душа му отвърна:

— Успокой се! Успокой се!

И вечерта на третия ден те стигнаха до един град и младият рибар попита душата си:

— Това ли е градът, в който танцува тази, за която ми говори?

А душата му отвърна:

— Може да е в този град, затова нека влезем.

И те влязоха и тръгнаха из улиците, но никъде младият рибар не видя реката или хана, който се намира край нея. А хората от града го гледаха любопитно и той се уплаши, и каза на душата си:

— Да си вървим отгук, защото тази, която танцува с бели крака, я няма.

Ала неговата душа отвърна:

— Не, нека останем, защото нощта е тъмна и можем да срещнем по пътя разбойници.

И тя го накара да седне на пазарището и да си почине, и след малко край тях мина търговец с татарско наметало, понесъл фенер от надупчен рог, завързан на коленчатата тръстика. И той попита:

— Защо седиш на пазарището, като виждаш, че дюкянните са затворени и вързопите стегнати?

А младият рибар му отвърна:

— Не мога да намеря хан в този град, нито пък имам сродник, който да ми даде подслон.

— Не сме ли всички сродници? — рече търговецът. — И не сме ли създадени от един бог? Затова ела с мене, защото аз имам стая за гости.

И младият рибар стана и последва търговеца в дома му. И след като прекоси една градина с нарове и влезе в къщата, търговецът му

донесе розова вода в меден съд, за да си измие ръцете, и зрели дини, за да утоли жаждата си, и сложи пред него купа с ориз и парче печено ярешко месо.

И след като той се изми и наяде, търговецът го заведе в стаята за гости и му пожела да спи и да си почине. И младият рибар му благодари и целуна пръстена, който носеше на ръката, и се хвърли на килимите от боядисана козя вълна. И когато се покри със завивките от черна агнешка вълна, той заспа.

Три часа преди изгрев, още докато беше нощ, неговата душа го събуди и му каза:

— Стани и иди в стаята на търговеца, в стаята, в която спи, убий го и вземи златото му, защото то ни е нужно!

И младият рибар стана и се промъкна в стаята на търговеца. Върху краката му лежеше крива сабя, а на таблата до него имаше девет кесии със злато. И той простря ръката си и докосна сабята и когато я докосна, търговецът се сепна, събуди се, скочи, грабна сабята си и извика на младия рибар:

— Със зло ли отвърщаш на доброто и с пролята кръв ли се отплащаш за услугата, която ти направих?

А душата каза на младия рибар:

— Удари го!

И той го удари така, че търговецът падна в несвяст. Тогава грабна деветте кесии със злато и изтича бързо през градината с нарове и обърна лицето си към звездата, която е звездата на утрото.

И когато бяха изминали една левга от града, младият рибар се заудря в гърдите и каза на душата си:

— Защо ме накара да убия търговеца и да взема златото му? Сега зная, че си лоша.

Ала неговата душа му отговори:

— Успокой се! Успокой се!

— Не — извика младият рибар. — Не мога да се успокоя, защото всичко, което ме накара да правя, ми е омразно. Мразя те и тебе и искам да ми кажеш защо постъпи така с мене?

А неговата душа му отвърна:

— Когато ме пропъди по света, ти не ми даде сърце, затова аз се научих да правя всички тези неща и на мене те ми харесват.

— Какво говориш? — прошепна младият рибар.

— Ти знаеш — отвърна неговата душа, — ти знаеш това добре. Забрави ли, че не ми даде сърце? Вярвам, че не си. И затова сега не се тревожи, нито пък тревожи мене, а се успокой, защото няма да има мъка, от която да се откажеш, нито някое удоволствие, което да не получиш.

И когато младият рибар чу тези думи, потрепера и каза на душата си:

— Не, ти си лоша! Ти ме накара да забравя моята любима, съблазни ме с изкушения и ме вкара в пътя на греха.

А неговата душа му отвърна:

— Ти не си забравил, че когато ме пропъди по света, не ми даде сърце. Ела, нека да отидем в друг град и да се повеселим, защото имаме девет кесии със злато.

Ала младият рибар взе деветте кесии със злато, захвърли ги на земята и ги стъпка.

— Не! — извика той. — Аз нямам нищо общо с тебе, нито пък ще ходя някъде с тебе и така както съм те пропъдил, така ще те пропъдя и сега, защото ти не си ми сторила нищо добро.

И той се обърна гърбом към луната и с малкия нож, който имаше дръжка от зелена змийска кожа, се опита да отреже от краката си тази сянка на тялото, която е тяло на душата. Но душата не се помръдна от него, нито дори обърна внимание на заповедта му, а каза:

— Магията, която ти откри магьосницата, вече е безсилна, защото аз не мога да те оставя, нито пък ти можеш да ме пропъдиш. Само веднъж в живота си човек може да пропъди душата си, но този, който си я възвърне, остава завинаги с нея и това е неговото наказание и отплата.

И младият рибар пребледня, стисна ръцете си и извика:

— Тя е вероломна магьосница, щом не ми каза това!

И когато младият рибар узна, че никога няма да може да се отърве от душата си и че това беше една лоша душа, която ще остане завинаги в него, той падна на земята и горчиво заплака. И когато настъпи денят, стана и каза на душата си:

— Ще си завържа ръцете, за да не изпълнявам твоите заповеди, и ще стисна устните си, за да не ти говоря, и ще се върна в мястото, което тази, която обичам, обитава. При морето ще се върна и край

малкия залив, където тя обича да пее, и ще я повикам и ще ѝ разправа за злото, което съм сторил, и злото, което ти си ми сторила.

А неговата душа продължаваше да го изкушава.

Ала младият рибар не отвърна на душата си, а запечата устните си с печата на мълчанието и завърза със здрава връв ръцете си. После се запъти към мястото, откъдето беше дошъл, на същия този малък залив, където неговата любима обичаше да пее. И колкото и да се мъчеше неговата душа да го изкуши по пътя, той не ѝ отвърщаше, нито пък правеше някои от злините, които тя го караше да върши. Толкова голяма беше силата на любовта, която беше в него. И когато стигна до брега на морето, той свали връвта от ръцете си и махна печата на мълчанието от устните си и повика малката русалка. Но тя не дойде на неговия повик, макар че той я вика и я умолява цял ден. А неговата душа му се подиграваше:

— Както изглежда, малко радост получаваш от твоята любов. Ти си като тоя, който по време на суша налива вода в счупен съд. Ти раздаваш това, което имаш, а нищо не получаваш в замяна. По-добре да дойдеш с мене, защото аз знам къде е Долината на удоволствията.

Ала младият рибар не отвърна на душата си, а в една цепнатина на скалата си направи колиба от плетени пръчки и живя там цяла година. И всяка сутрин той зовеше русалката, и по пладне я зовеше отново, а нощем произнасяше нейното име. Но тя никога не се показва от морето, за да го срещне, нито пък някъде в морето можа да я намери той, макар че я търси в пещерите и зелената вода, в локвите на прилива и кладенците, които са на дъното на дълбините. А през цялото време неговата душа го изкушаваше и му нашепваше ужасни неща. Ала тя не успя да го подчини, така голяма беше силата на неговата любов.

И след като измина годината, душата се замисли: „Аз изкушавах господаря си със злини, а неговата любов е по-силна от мене. Сега ще го изкушавам с добро и може би така той ще дойде с мене“. И тя каза на младия рибар:

— Аз ти разправах за радостите на света, но ти не ме слушаше. Позволи ми сега да ти разправа за болките в света и може би тогава ти ще слушаш. Защото истинската болка е господарката на този свят, нито има някой, който може да избяга от нейната мрежа. Някои нямат дрехи, а други нямат хляб. Има вдовици, които седят в пурпур, и вдовици, които седят в дрипи. Напред и назад по мочурищата вървят прокажени

и те са жестоки един към друг. Просяците се скитат нагоре-надолу по пътищата и техните торби са празни. По улиците на градовете шестува гладът и чумата седи на техните врати. Ела, нека отидем и поправим тези неща, за да не съществуват повече. Защо трябва да си губиш времето тук и да зовеш своята любима, като виждаш, че тя не отговаря на зова ти? И каква е тази любов, на която толкова много държиш?

Ала младият рибар не отговори, толкова голяма беше силата на неговата любов. Всяка сутрин той продължаваше да зове русалката, и на пладне я зовеше наново, и нощем произнасяше нейното име. Ала нито веднъж тя не излезе от морето да го срещне, нито в някое кътче на морето той можа да я намери, макар че я търсеше в морските реки и в долините, които са под вълните и в морето, което нощта прави пурпурно, а утринта — сиво.

И след като измина втората година, една вечер душата каза на младия рибар, седнал сам в плетената колиба:

— Ето, аз те изкушавах със злини, изкушавах те с добрини, а твоята любов е по-силна от мене. Затова няма повече да те изкушавам, но те моля, позволи ми да вляза в твоето сърце, за да стана както преди едно цяло с тебе.

— Разбира се, че можеш да влезеш! — отвърна младият рибар. — Навярно, когато вървя без сърце, ти си изстрадала много.

— Уви! — извика душата. — Не мога да намеря място, откъдето да вляза, така преизпълнено с любов е твоето сърце.

— Все пак бих искал да ти помогна — каза младият рибар.

И щом изрече това, от морето се чу силен жалостен вик като вика, който хората чуват, когато някой от морските жители е мъртъв. И младият рибар скочи — излезе от своята плетена колиба и изтича долу на брега. Черните вълни дойдоха забързани до брега и носеха със себе си товар, който беше по-бял от сребро. Бял като морския прибой и като цвете, той се мяташе върху вълните. И прибойт го взе от вълните, а пяната го пое от прибоя и брегът го получи, и младият рибар видя в краката си тялото на малката русалка. Мъртво то лежеше в неговите крака.

Като някой покосен от болка той се хвърли върху тялото, зацелува студената червенина на устата и омота около ръката си мокрия кехлибар на косата. Той се хвърли край него на пясъка и

плачеше като някой треперещ от радост, а с мургавите си ръце го притискаше до гърдите си. Студени бяха устните, ала той ги целуваше. Солен беше медът на косата, но той го вкусваше с горчива радост. Той целуваше затворените клепачи и пръските от буйните вълни, които оставаха в техните чашки, бяха по-малко солени от неговите сълзи. И той се изповяда пред мъртвата. В раковините на нейните уши той изля тръпчивото вино на своя разказ. Той обвини малките ръце около врата си и със своите пръсти докосна тънкото като тръстика гърло. Горчива, горчива беше неговата радост и изпълнена със странно доволство беше неговата мъка.

Черното море се приближаваше все по-наблизо и бялата пяна застана като прокажена. С бели нокти от пяна морето се впиваше в брега.

От двореца на морския цар се издигна отново жалостивият вик и далече в морето огромните тритони надуха дрезгаво своите рогове.

— Бягай! — каза душата. — Защото морето ще идва по-близо и ако се забавиш, то ще те убие. Бягай, защото аз се страхувам, като виждам, че твоето сърце е затворено за мене поради голямата ти любов! Бягай на безопасно място! Ти нали не искаш да ме изпратиш без сърце на оня свят?

Ала младият рибар не слушаше своята душа, а продължаваше да зове малката русалка и да ѝ приказва:

— Любовта е по-добра от мъдростта, по-скъпа от богатствата и по-хубава от краката на човешките дъщери. Огньовете не могат да я погълнат, нито пък водите да я угасят. Аз те зовях от зори и ти дойде на зова ми. Луната чу твоето име, а ти още не ми обръщаше внимание. За зло те напуснах, за своя собствена болка си отидох от тебе. Все пак твоята любов беше постоянно с мене и винаги тя беше силната, и нищо не взе надмощие над нея, макар че аз гледах и злини, гледах и добрини. И сега, когато си мъртва, ще умра с тебе и аз.

А душата му го умоляваше да тръгне, ала той не искаше, толкова голяма беше неговата любов. И морето се приближи и търсеше да го покрие със своите вълни и когато той разбра, че идва краят, целуна с безумни устни студените устни на русалката и сърцето, което беше вътре в него, се пръсна. И понеже преливаше от любов, сърцето се пръсна, душата му намери отвор, влезе и стана едно цяло с него, както преди. А морето покри младия рибар с вълните си.



# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.